

Leszkay András bácsi Moha-meséje

Tanító – nagyító

Történt egy délután, május végén vagy június elején, hogy Ugribugri, az öcskösöm felállt kerti tanulóasztalkája mellől, odalépett hozzám, és így szólt: „Segíts rajtam, Moha! Mi lesz velem!”

Én egy másik, valamivel nagyobb kerti asztalka mellett tanultam. Már régóta szerettem volna, hogy hozzám forduljon Ugribugri ezzel a kérelemmel, s most, íme, megtörtént. Tudtam, hogy kimondja. Ugribugri akkor a második osztályba járt, én negyedik voltam. Ő a tanév első felében, akárcsak az első esztendőben, igen jó tanuló volt. Tavasszal azonban szinte az egyik napról a másikra rosszul kezdett felelgetni. Egyre több és több hiba akadt írásbeli leckéiben is. Panaszkodott is naponta: „Nem megy a tanulás, nem úgy, mint azelőtt.” De úgy tettem, mintha nem is hallanám. Tudtam ugyanis, hogyha egyenesen megmondom, mi a baj, ellenkezik, tagadja, és nem érek célra. Most már azonban megvolt a tervem, minthogy ő maga kérte segítségemet: „Azért nem megy a tanulás, mert nem is akarod, hogy menjen!”

Haragos lett az arcocskája: „Ez nem igaz! Akarom, hogy menjen.” „Ha akarnád, menne. Bebizonyítom, hogy nem akarod.” „Na, erre kíváncsi vagyok.”

Ez volt az, amit vártam. Átöleltem a vállát, visszasétál-

tam vele a padocskájához, magam is leültem mellé, és megkérdeztem tőle: „Tudod-e, hogy mi az a nagyító?” Szélesen elmosolyodott, mint akinek még beszélni is öröm arról, amit szeretne.

„Hát persze, hogy tudom, az a kerek üveg, amit nem adsz nekem! Pedig meg lehet vele gyújtani a gyufát!” „Nana, csupán a nagyítóval nem. Napfény is kell hozzá!” „Hát miért mondd ezt! Csak beszélsz róla, de ugye úgyse adod nekem!”

Titokzatosan elmosolyodtam: „Nagy oka van annak, hogy emlegetem. Mert nem én fogok segíteni rajtad, hanem a nagyító. Ő fog megtanítani rá, hogyan lehet ismét jó tanulóvá lenned.” Nevetett: „A nagyító?” Sőt kedvét lelte a rímjátékban: „Tanító-nagyító, tanító-nagyító.” De rögtön durcás is lett az arcocskája: „De akkor se adod nekem, tudom!” „Ha megérteti veled, hogy nekem van igazam, és

csak azért nem tanulsz jól, mert nem is akarsz, akkor talán neked is adom. Hiszen akkor megérdemli azt az örömet, hogy te légy a gazdája.” Nevetett örömeiben: „Öröm neki, ha én leszek a gazdája?” Megint rímmel játszott: „Hiszen akkor derék az az üvegcserep!” Ekkor bementem a szobába, és kihoztam egy könyvet. Természettani könyv volt. Nemrégiben kaptam kölcsön Földigszakáll bácsitól. Fellapoztam a lencséről szóló fejezetet, és rámutattam egy bekezdésre: „Ezt a néhány mondatot tanul meg! Egy óra múlva kikérdezem! Tedd addig félre a könyvedet!” Az öcskös csalódottan bámult: „Hát a nagyító, hát nem ő fog tanítani?” „Persze, hogy ő! Éppen azért kell megtanulnod ezt a néhány mondatot, hogy jól megértsd majd, amire tanít!”

Egy óra múlva ismét ott ültem vele a padocskáján: „Na halljuk, mondd el, mit tanultál!” Ugribugri elkezdte: „A domború lencsék... A domború lencsék...” Aztán elhallgatott. Ráncolta a szemöldökét, lecsüggesztette a fejecskéjét, és töprengve vakargatta az orra hegyét. Mondani kezdtem tehát emlékeztetőül: „A domború lencsékre eső fénynyaláb... Na?” De nem tudta folytatni. Úgy tettem, mintha unatkozna. A konyhánk ajtaja felé tekintettem, és megjegeztem. „Azt hiszem, sárgarépa főzelék lesz vacsorára.”

Az öcskös orra tövéről a homlokára szaladtak a ráncok. Elkapta a fejét, és rémülten kiáltotta: „Jaj, dehogyis!” Tüstént újságolta is lelken-dezve, felderült arcocskával: „Éppen ellenkezőleg, gombapörkölt lesz! Most jött meg édesanya az erdőből, vargánya gombát szedett!”

Ezt feleltem: „Abban igazad van, hogy gombapörkölt lesz, azt azonban rosszul láttad, hogy vargányát hozott. Csiperkegombát hozott.” Ugribugri mentegetőzött: „Nem figyeltem meg elég jól a kosarat, mert hiszen tanultam.” „Na, ha tanultál, folytassuk a domború lencsét. Mit csinál a párhuzamos fénynyalábbal a domború lencse?”

Ugribugri arcocskája megint elsötétült. A fejcskáját ismét lógatta, és megint töprengve vakargatta az orra hegyét. Ismét körülszemlélődtem: „Úgy látom, már ki is mászkálnak a ládából a kiscicák.” Az öcskös hirtelen ismét felélénkült: „Ki bizony! Éppen az előbb cipelte vissza Mióka mind négyet!”

Megcsóváltam a fejem: „Ezt is rosszul tudod. Csak három mászkál ki, a negyedik alighanem megszurta a talpacs-káját. Gyopár már el is ment Mályva néniért.” (Mályva néni volt a macskák orvosa Törpeházán.) Ugribugri megint az-zal mentegetőzött, hogy tanult. „Ha tanultál, mondd fel a leckét! Miért nevezzük gyűjtőlencsének a domború lencsét?” De az orrhegy vakargatásánál most sem jutottunk tovább. Fialat őszibarackfa állt a közelünkben. Rátekinttem: „Nem nagyon igyekszik ez a fácska! Úgy nézem, még az idén sem hoz termést.” Az öcskös újra felkapta a fejét: „Dehogyisnem! Ép-

pen az előbb vettem észre, ott a termés a legalsó ágán.” „Na meg a legfelsőn! Nem tudsz te semmit, Ugribugri! Se azt, amire figyelgetél, se a gyűjtőlencsét!” Előhúztam a zsebemből nagyítót. Ugribugrinak felcsillant a szeme: „Most fog tanítani? Aztán nekem adod?” Nevettem. „Ha megtanít tanulni, s megérteti veled, az a baj, hogy nem is akarsz tanulni. De az még kérdés, hogy meg tudja-e értetni veled.” Az öcskös megint rímelt, de most a nagyítóhoz szólt: „Hisz azért vagy tanító, vagy nagyító, nagyító.”

Egy szál gyufát tettem az asztalra: „Amit most fogsz hallani, a nagyító mondja. Mindannyiszor elmondja ezt, valahányszor fény hatol át rajta. De úgy gondolom, egy törpe jobban megérti az üveg-hangnál a törpehangot. Tolmácsolom hát a tanítását a magunk emberi nyelvén. Így szól tehát a nagyító: »Ha meg akarod tanulni a leckét, nem szabad, hogy figyelmed egyformán érjen mindent: Vacso-ragombát, kiscicákat, barackfát, lepkét, bár egyformán világítanak rá a napsugarak, a ceruzára, a könyvre és a gyufaszálra. De ha eléjük tartasz

engem a sugaraknak, ahogyan Moha most eléjük tart engem, akkor én, a gyűjtőlencse összeterelem, és egyetlen pontra, a gyufa fejére irányítom azokat. Az akaraterő is olyan gyűjtőlencse, mint én! Ha meg akarod tanulni a leckét, neked is össze kell terelned figyelmed sok-sok párhuzamos sugarát, és egyetlen egy pontra, a leckére kell irányítanod őket. Akkor aztán azon az egyetlen ponton együttes erővel világítanak mindnyájan. Az együttes erővel világító sugarak olyanná teszik a gyufafejet is, amilyen a nap. Világossá! Izzóvá! Meghódítja a nap a gyufafejet, birtokába veszi. Ha figyelmed sugari ugyanígy, összegyűjtve világítanak rá a leckére, akkor meghódítod a leckét is, a birtokod, a tulajdonod lesz. Más szóval megtanultad.»

Ennyit mondott az én szavaimmal a nagyító. A gyufafej meg nagyot sercent a fénynyaláb gyűjtőpontjában, és lángra lobbant. Ugribugri nevetett, maga elé tette a számtankönyvét, és ezt mondta. „Köszönöm, Moha! A tanítást is, a nagyítót is.”

Én azonban zsebre dugtam a nagyítót: „Ha-ha-ha, még nem biztos, hogy megtanított tanulni.” De mindjárt elő is húztam: „Kölcsön azonban szívesen itt hagyom nálad, nézegethatsz vele bogarat, virágot.” És letettem elébe, rá a nyitott számtankönyvre. „Na, szervusz!” De most meg Ugribugri dugta zsebre. „Köszönöm, Moha, kölcsönképpen is. Majd nézegetek is veled, ha már minden leckémet megtanultam” – és a számtankönyv fölé hajolt. Én meg visszaszóltam: „Most már a tiéd!”